

Եմեն, Սիրիա... Լեռնային Ղարաբաղ

Չուլիսի 4-7-ը Ստասբուրգում Եվրոպական խորհրդարանը հերթական ցիսն է գումարում բազմաթիվ օրակարգային հարցերով: Հագեցած ֆնանսիստներից մեկն էլ այսօր վերաբերելու է Եմենի և Սիրիայի վաթսրացող իրավիճակին:

Ըստ դաշնակցական լրատվության հարցազրույցի ընթացքում հարաբերությունների բարձր մակարդակի վերականգնմանը և Եմենի և Սիրիայի իրավիճակի վաթսրացումը ու արա-

բական աշխարհում և Հյուսիսային Աֆրիկայում բարեփոխումներ իրականացնելուն ուղղված անհրաժեշտ քայլերը: Այս համաժողովում երեք բանաձևի միջոցով է ներկայացված Եվրոխորհրդարան, որում կհանձնարվեն այսօր, բայց կվերականգնվեն հինգ-աթիս:

Այս թեմաների ներկայացման հետ էլ եթե լինի անդամներին կներկայացնի Լեռնային Ղարաբաղի շուրջ սիրող իրավիճակը:

Ա. Տ.

ՎԵՐՈՒ ՊԱՏՄԱՔԱՆԵՐ

Ողբան գեղ, խղճուկ օդուկ

Ղարաբաղյան թեմայով բոլոր հրապարակումներում արթնջանալու հետևանքները դարձապես ցեղային «սարսափային անարդարացի դաժանիքի հանգամանք»: Ըստ էության, նրանք մասնավորապես են խնդիր լուծելու, սակայն՝ հակառակ կողմից. իրականում ամեն ինչ իր բարձրակետին է հասել այն բանից հետո, երբ Ադրբեջանում ձեռնարկվել է մի «դասնագիտական դրոշմ», որը կասկածի առիթ էր առնում հայ ժողովրդի գոյությունը Արևելյան Անդրկովկասում: Եվ դա ուներ հսկայական ընդգծված ֆալսեթային նշանակություն հայերի համար: Հետևաբար՝ «չլուրջ և աղբյուր»:

Պարսկահայաստանի արամեացի էր, որ գրում էր կարող էր ստորագրել և հունարեն, քանի որ Ստանոպ Սաբոնցը դեռ նոր էր այրուքներ ստեղծել և հնարավոր չէր մասկերացնել, որ այդքան կարճ ժամանակում հայերեն գրեր ստեղծվեին:

Բարեբախտաբար, Իսմայիլովը Սաբոնցին էլ 10-րդ դար չի տեղափոխում: Հավանաբար՝ որոշեցի կասարյալ ամուսնի ստեղծումը չհորդորել: Բայց դա նրան չի փրկում. եթե խորհրդանշան «գրում էր ստորագրել և հունարեն, քանի որ Սաբոնցը դեռ նոր էր այրուքներ ստեղծել», ուրեմն նա 5-րդ դարի հեղինակ է: Հո չի կարելի ասել, որ Սաբոնցից հինգ դար հետո էլ «Պարսկահայաստանի հայեր գրում էին ստորագրել և հունարեն»: Իսկ խորհրդանշանը՝ 10-րդ դարի «հեղինակ լինելու փաստ»՝ Աբաս Իսմայիլովի «ուսումնասիրության ելակետային թեզն է»: Իսկ այդ «բացահայտումը» նա հավակնորդներ վերցնում էր այստեղ. «Моисей Хоренский и миф о Хайке-история величайшей фальсификации»:

Ահա այդպես: Իսկ ո՞րն է «կեղծարարությունը»: Ըստ Իսմայիլովի, խորհրդանշանը, «լինելով 10-րդ դարի հեղինակ, իրեն համարել է Սաբոնցի ժամանակակից, հորինել ինչ-որ Իսաակ Բագրատունի (Սահակ Բագրատունի. Վ. Ա.) իբրև նրա, որը Պարսկահայաստանի կայսրությունում ծառայություն էր և դասվել նրա մախնիների սոհմաբանությունը, բայց իրականում նա օգտագործել է վրացի դասաբան Լեոնտի Մրովելի «Քարթլի թագավորների կյանքը» գիրքը և Կորոնիի խալիֆի և խազարների թագավորի, որ հավասով հուրայական էր, դաշնակցական գրագրությունը, որտեղ խալիֆն ասում է, որ իր մախնիների թղթերից իմացել է, որ իրենց սոհմը սերում է Նոյի որդի Հաբեթից»:

Տես էջ 3

Վրաց դաստիարակի կոչը մնաց անարձագանք

Իրավական կարգավիճակի վրասանում Հայ առաքելական եկեղեցուն և մյուս կրոնական համայնքներին

ԱՎԱԿԱՆ ՏԱՐԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Վրասանի խորհրդարանը երեկ ուժեղացրեց արտաքին քաղաքականությանը ուժեղացնելու և երկրի ընթացիկ դրությունը երկրի ֆալսեթային օրենսգրքում առաջարկված և առաջին ընթացքում հուլիսի 1-ին ընդունված փոփոխությունները, որոնց շնորհիվ հնարավոր կդառնա գրանցել սարքեր կրոնական համայնքներ ոչ թե որդես ոչ կառավարական կազմակերպություններ, այլ հանրային իրավունքի սուբյեկտներ՝ իրավաբանական անձի կարգավիճակով:

Քաղաքացիական փոփոխությունների համաձայն՝ այդպիսի կարգավիճակ սահմանում հնարավորություն է ընձեռվում Վրասանում Հայ առաքելական եկեղեցուն, հռոմեական կաթոլիկ եկեղեցուն, բաղթասներին, մուսուլմաններին և հրեաներին:

Տես էջ 2

Տամանախազահները հսկայական դժգոհություն են արտահայտում մասնագետների «լավատեսությանը»

Կազանում Հայաստանի, Ռուսաստանի և Ադրբեջանի նախագահների եռակողմ հանդիպման մասին, որ տեղի ունեցավ հունիսի 24-ին, առաջընթաց գրանցելու առումով ֆեյերեն են նշում, առավելապես բավարարվելով անարդյունք օրակարգի մոտեցմամբ: Ուն ինչ թեզ հաստատելու անհրաժեշտություն կա, ըստ այդմ էլ ներկայացվում ու մեկնաբանվում է կազանյան հանդիպումը, ընդ որում, լավատեսության ու ընդհանրապես ակնկալիքների բացակայության ֆոնին:

Բեռնար Ֆասիեն (Ֆրանսիա) և Իգոր Պոդոլն (Ռուսաստան) երեկ հանդես են եկել հայաստանյայց, ընդգծելով, որ թեև Կազանում հիմնարար սկզբունքների առնչությամբ վերջնական համաձայնության կողմնակից են, «բայց առաջընթաց եղավ»:

Եվ ինչ որպեսզի համաձայն, համաձայնաբանները հայաստանյայց սեղեկացնում են, որ հուլիսի 4-ին Վիեննայում առանձին-առանձին հանդիպել են նորանշանակ գլխավոր ֆուրսուդար Լամբերտ Չանյերի հետ, ֆնանսիսը դարձրելով խնդիր կարգավորման «խաղաղ գործընթացը»: Չանյերի հետ ֆնանսիսը են կազանյան հանդիպումից հետո անելիքները այն ֆայ-

լերի համատեղությամբ, որոնք անհրաժեշտ է կատարել «ավարտից հասցնելու հիմնարար սկզբունքները որդես փոխընդունելի կաղաղ կարգավորման օրենսգրքով»:

«Կազանի հանդիպման արդյունքը, ներառյալ բանակցված կարգավորման ձգտելու կողմնակից հաստատումը, խթան է, որ կողմերը ղեկավարվեն համաձայնեցմանը հնարավորին անհրաժեշտ» է հայաստանյայց մեջ, շեշտադրմամբ, որ դեռևս առկա դժգոհությունները չլուրջ է կողմնակից «հետ դառնում հիմնարար սկզբունքները ընդունելուց են առաջ գնալու դեղի խաղաղ գործընթացի դաշնակցային նախագծի նախադրարարություն»:

Տես էջ 3

ՉՈՒՅԺ

Վահագն Սամբուլյան

Մեծ էր Վահագն Սամբուլյանի ավանդը երգչուհու համար: Սարածման գործում, նրա ունեցած դերը՝ անգնահատելի:

Հայաստանում 60-ական թվականների ազգային հոգեւոր-մշակութային վերազարթոնքի բարձր մեջ մեծ է, շատ մեծ է Վահագն Սամբուլյանի դերը ոչ միայն երգչուհու երաժշտության դարավոր արժեքները մեր հասարակությանը մասնակցելու, այլև ընդհանրապես մեզ հոգեւորին առնչելու գործում: Անկրկնելի Լուսինե Չափարյանի հետ նրա համերգները ազգային-հոգեւոր ժողովուրդների լավագույն դաշնակցային ժամանակաշրջանի սերունդներին:

Հանգիստ աճյունիդ, սիրելի արվեստագետ:

Մ. Մ.

Հուլիսի 5-ի առավոտյան «Երեւոնի» թժեկական կենտրոնում դադարեց բաբախել ՀՀ ժողովրդական արտիստ, միջազգային մրցույթների դափնեկիր, անկրկնելի երգչուհուհար Վահագն Սամբուլյանի սիրտը: Վերջերս, իր 80-ամյա հոբելյանի առիթով, Վահագն Սամբուլյանը համերգային օրագոյություններ էր ունենում մեր համարադասության սարքեր մտադրելու: Հունիսի 17-ին Կաղաքում օգնվելու ժամանակ երգչուհուհարի ինքնազգացողությունը վատացել էր և նրան տեղափոխել էին տեղի թժեկական կենտրոն, առաջ՝ Երեւան: Վերջին երեք օրերին երաժշտի սիրտ աշխատում էր 18 օր և 12 րոպե, բայց գիտակցությունը թեղն էր, «Ազգին» հաղորդեցին թժեկական կենտրոնի թժեկները: Ցավով,

«Ազգը» ցավակցում է ինչպես մեր թերթի հեղինակներից՝ արվեստագետ Աստղիկ Սամբուլյանին, մյուս հարազատներին, երաժշտաբաններ ողջ հասարակությանը:

Անհանգստություն՝ դասվասանյութերն ունենալու բացասական հասկանալիներ

ԻՆՊՈՒ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Բժիշկների օրացումն արժանապատիվ էր մասվասանների դրական ու բացասական հասկանալիները: Տարբեր դասվասանյութերի վերաբերյալ բժիշկները տարբեր կարծիքներ ունեն: Չմայած իրարմեծ կարծիքներին՝ այնուամենայնիվ առանց դասվասանի թե՛ մեծերը, թե՛ փոքրերը հիվանդություններից դաշնակցված չեն: Չափահասների ու մանկական ազգայնակցության համար նախատեսված կանխարգելիչ դասվասանների մասին նախորդ համարներում «Ազգը» արդեն գրել է: Քանի որ թեման հրատարակել է, որոշեցինք մանկական դասվասաններին կրկին անդրադառնալ: Նախորդ հրապարակման մեջ նշել էինք, որ դասվասաններից հրաժարվողների թիվն ավելացել է: Ծնողները հիմնականում հրաժարվում են հնգավայրեն վակցինայից, որով երեխաները դասվասանները դիֆտերիայի, փայտազանց, կարմուխի հազի, հեմոֆիլի B-ի և հեմոֆիլիա ինֆլուենցիա B տիպի հիվանդությունները: Այս 5 հիվանդությունների դեմ դասվասանում արվում է մի ներարկումով ու նույն վակցինայով, զուգահեռ ժողովուրդի դեմ դասվասանյութից էլ 2 կաթիլ կաթեցվում է երեխայի բերանի մեջ: Հիտեցնենք, որ Հայաս-

տանում դասվասանի օրացույցի համաձայն՝ հնգավայրեն վակցինայով երեխաները ղեկավարվում էր դասվասանված 6 օրաբաժան հասակում:

Լիանելա Գեորգյանի երեխան 4 ամսական է: Ծնողը դասվասան է հրաժարվել է, որ երեխային դասվասանները հնգավայրեն վակցինայով: Ասում է, որ ծանոթների ու բարեկամների երեխաների մեջ այդ դասվասանից հետո ծանր ռեակցիաներ են եղել: Հարցին, իսկ կոնկրետ ինչ ռեակցիաներ, Լիանելան դասվասանում է. «Երեխաներին ամձամբ չեն տեսել, բայց ծնողներն ասել են՝

չարժե ասել այդ դասվասանը: Մեր ընտանիքում էլ բժիշկներ կան, նույնիսկ՝ մանկաբույժ, նրանք էա խորհուրդ են տվել չսանել երեխային այդ դասվասանը՝ ասելով, որ հնգավայրեն դասվասանյութը երեխաները դժվարությամբ են ընկալում»: Պարսկահայաստանից հրաժարվելու նուրի դասվասաններ գրուցակիցս չի նշում: Թեև նա հետևում է ծանոթարեկական բժիշկների խորհուրդներին, սակայն հիմնականում չի չունի, թե բժիշկներն ինչու են դեմ հնգավայրեն դասվասանյութին:

Տես էջ 4

ԱԶԳ

ՊԱՐԱԳԱՆՈՐ ԵՆԿՆՈՐ ԳԵ

Ընթացիկ

5 սարի գիշերային հերթադասության համար աշխատավարձ չեն ստացել

Նայասանի սարածային անհամաչափ զարգացման պատճառով սկսվում է դեռ խորհրդային ժամանակից: Դանրադեպոզիտային բաժանմունքը, մեծաթան դարձնելով սկզբնական, մի քանի քառասունյակ շտրուկներ, դասարկվելով գյուղերը, դրանց բնակիչները Երևան էին գալիս եւ մշակական բնակություն հաստատում: Հասկացա՞նք

ցածր է, քան Բաղրամը: Խոհանոցի, սառը ջրի, գուլարանի եւ լոզարանի միաժամանակյա առկայությունը գրանցվել է գյուղական բնակավայրերի միայն 17,2 տոկոս սնային մեծությամբ: Երևանում, իսկ Բաղրամում, բնակավայրերում նման սնային մեծությունները կազմել են 76,8 տոկոս: Զրահեռացման կենտրոնացված համակարգից օգտվում է Երևանի և Բաղրամի բնակավայրերում:

Տարածքների մրցումակայան բարձրացումը ենթադրում է նաև սարածակներում առկա ռեսուրսների համեմատական առավելությունների բացահայտում, մեծաթան դիվերսիֆիկացում, գյուղական բնակավայրերում մեծացումը և Երևանում մեծացումը: Տարածքների մրցումակայան բարձրացումը ենթադրում է նաև սարածակներում առկա ռեսուրսների համեմատական առավելությունների բացահայտում, մեծաթան դիվերսիֆիկացում, գյուղական բնակավայրերում մեծացումը և Երևանում մեծացումը:

Ինչո՞ւն է համաչափ զարգացնել Երևանն ու մարզերը

Խոհանոցային և մեծաթանի համակարգի արդյունավետությունը

60-70-ականներին այդ հոսքն ուժեղացավ: Ունեցանք մայրաքաղաք, որտեղ աղյուս էր անբողջ երկրի բնակչության մոտ 35 տոկոսը: Եւ որտեղ կենտրոնացված էր մեր մեծաթանային մեծ մասը: Այդ համաձայնությունը չփոխվեց նաև անկախության սարիներին: 90-ականների արագազորի մեծ ծավալը հավասարադեպ ազդեց ինչպես Երևանի, այնպես էլ Հայաստանի մյուս ֆակտորների եւ գյուղերի բնակչության թվի վրա: 2000 թվականից սկսված, երբ Հայաստանի մեծաթանային սեկտորը սկսեց վերականգնվել 90-ականների փլուզումից, մեծաթանային աճի ավելացմանը զուգընթաց խոհանոցային համակարգի զարգացման անհամաչափությունը: Երևանի մեծաթանային շտրուկները Երևանի սեկտորում աճի հետ մեկտեղ աճեցին նաև Երևանի եւ մարզերի կենսամակարդակի արագացումը, ինչպես նաև անհամաչափությունները հեռաց մարզերի միջև: Այդ իրավիճակը բնութագրում են հետևյալ ցուցանիշները:

անի 96,8 տոկոսը, այլ ֆակտային բնակավայրերում՝ 89,9 տոկոսը, իսկ գյուղական բնակավայրերում միայն 21,4 տոկոսը: Ի սարքերություն Երևանի եւ այլ ֆակտային համայնքների, որտեղ իրականացվում է կենտրոնացված աղբահանություն, գյուղական բնակավայրերում աղբը հիմնականում կամ թափվում է աղբակայանների մեջ, կամ՝ այրվում: Բոլոր աղբայրերով իրականացված կառուցվածքների հարստացումը 2005-2009-ին փոփոխվել է իրականացված էրևանի և մարզերի՝ Երևան/մարզեր՝ ընդամենը 81,2/18,8 հարստացումը դարձել է 68,4/31,4: Դա դրսևանավորված է նաև մեծաթանային ձգնաժամով, մասնավորապես Երևանի ֆակտային շտրուկների աճի արագացումը և Երևանի ֆակտային շտրուկների շտրուկների էական նվազումը: Թեև դա բերել է որոշակի բարելավման եւ գործազրկության նվազման մարզերում, բայց մարզերում դեռևս մեծաթանային չէ այդ ազդեցությունը մեծաթանային զարգացման եւ արդյունավետության նվազման վրա:

չություն է կանոնների աղբյուրների ընդլայնում, բնակարանային դասանմանի բարելավում, ժամանակակից սոցիալական, կենտրոնական, սրահայինային, կառուց, փոսի, հեռահաղորդակցության եւ այլ ենթակառուցվածքների ձեռավորում: Տարածքային զարգացման հիմնական ուղղություններ են լինելու հանրային ներդրումների գնահատման համակարգի մոնիթինգը, մեծաթանային բյուջեի իրականացվող ներդրումների մեջ Երևանից դեռ ընդամենը մարզերի շտապարար կոնի աճը, ներդրումների և սարածակների սրահային ուսուսողիկների արդյունավետության բարձրացումը, մոտակայային ծրագրերի իրականացումը, գյուղատնտեսության զարգացումը եւ գյուղատնտեսական մշակույթի ազդեցության բարձրացումը, մրցունակ եւ գրավիչ սարածակների առկայությունը եւ արդյունավետությունը:

2009-ին գյուղական արհեստական բնակչության 34,9 տոկոսը, իսկ երկրի ողջ բնակչության 34,5 տոկոսը: Գյուղական բնակչության միջին անձնական աշխատավարձը կազմում է ֆակտային բնակչության միջին անձնական աշխատավարձի 79,1 տոկոսը, գյուղական բնակչության մեկ շնչի միջին անձնական եկամուսնի կազմում են ֆակտային բնակչության մեկ շնչի միջին անձնական եկամուսնուց 85 տոկոսը: Ըստ սնային մեծաթանային հետազոտության արդյունքների, բնակարանային ֆոնդի բարելավվածությունը գյուղում անհամեմատաբար ցածր է մարզերում:

Հայաստանի կառավարությունը ձգտում է նվազեցնել սարածակային անհամաչափությունների նվազեցումը եւ իր նախորդ միջոցով ընդունեց սարածակային զարգացման հարցազնույթ: Սեր սարածակային զարգացման հարցազնույթը մշակվելու հետևանքով է առնվել Հայաստանի հետ համադրելի հիմն զրկների՝ Էստոնիայի, Բուլղարիայի, Հունգարիայի, Լեհաստանի եւ Սլովակիայի սարածակային զարգացման փորձը: Ըստ այդմ, սարածակների համաչափ զարգացումը Հայաստանում ենթադրում է Երևանի ֆակտային մարզերի, ինչպես նաև մարզերի միջև առկա կենսամակարդակների տարբերությունները:

Հայաստանի կառավարությունը ձգտում է նվազեցնել սարածակային անհամաչափությունների նվազեցումը եւ իր նախորդ միջոցով ընդունեց սարածակային զարգացման հարցազնույթ: Սեր սարածակային զարգացման հարցազնույթը մշակվելու հետևանքով է առնվել Հայաստանի հետ համադրելի հիմն զրկների՝ Էստոնիայի, Բուլղարիայի, Հունգարիայի, Լեհաստանի եւ Սլովակիայի սարածակային զարգացման փորձը: Ըստ այդմ, սարածակների համաչափ զարգացումը Հայաստանում ենթադրում է Երևանի ֆակտային մարզերի, ինչպես նաև մարզերի միջև առկա կենսամակարդակների տարբերությունները:

1-ին էջից
Ավանդականներից այս ցանկից դուրս է մնացել, անհայտ դասանմաններով, Հրատարակող գործող մեկ էկեղեցի՝ լյութերականը: Ընդհանուր առմամբ այսօրինակ սահմանափակ ցուցակի հիմնական դասանմանների մեկն էլ բնականաբար համայնքների խորագրում որդես հասարակական կազմակերպություններ արդեն գրանցված լինելու հանգամանք էր, որ սակայն փոփոխության ենթարկվեց երկրի երկրորդ ընթացման ֆունկցիոնների ժամանակ: Ըստ առաջարկված փոփոխության՝ հանվեց հիշյալ համայնքներով սահմանափակումը: Օրենսդրական փոփոխությունները ներկայացրել էին Լաւա Թորոնտոն, Գորտա Տակսակիւիլիին եւ Նուզար Ֆիկաւորին, որով երբեք էլ ներկայացնում են խորհրդարանական մեծամասնությունը, որի դեմ էին արտահայտվել խորհրդարանական ընդդիմությունը ձեռագող ֆրիսոնդե-դեմոկրատները, թէ վրացական էկեղեցին սնամորթակ կարգավիճակ չունի, ասեմբ, Հայաստանում եւ Աղբերանում: Հասկանալի է, որ խորհրդարանական մեծամասնությունը իրականացնում է սարածակային անհամաչափությունների նվազեցումը եւ իր նախորդ միջոցով ընդունեց սարածակային զարգացման հարցազնույթ: Սեր սարածակային զարգացման հարցազնույթը մշակվելու հետևանքով է առնվել Հայաստանի հետ համադրելի հիմն զրկների՝ Էստոնիայի, Բուլղարիայի, Հունգարիայի, Լեհաստանի եւ Սլովակիայի սարածակային զարգացման փորձը: Ըստ այդմ, սարածակների համաչափ զարգացումը Հայաստանում ենթադրում է Երևանի ֆակտային մարզերի, ինչպես նաև մարզերի միջև առկա կենսամակարդակների տարբերությունները:

ունում կատարում է այն, ինչ նախաձեռնել է Վրաստանի նախագահ Սիլվեստր Սակաշվիլին: Իսկ վերջինս թեև ոչ զրահեռացում խոստացել էր լուծել Հայ առաքելական եկեղեցու՝ Վրաստանում կարգավիճակի հարցը, սակայն ակնհայտորեն ոչ թէ հայկրացական հարաբերությունների համաձայնեցում է գնացել ֆակտացիական օրենսդրական փոփոխություններ կատարելու ֆայլին (թեև հասկալի է, որ հայկական կողմի ու հայ եկեղեցու առումով «վասակում» է իր դիվիդենդները), այլ իր հաշիվներում լինի զրահեռացում գործող հարաբերությունները: Ըստ Վրաստանի մասնավոր ռեզակատությունից ավելին ստանձնած վրաց դասարանի հայ տերտորիի հետ: Վրաց եկեղեցուն սահմանադրական կոնգրակով սրված բարձրագույն կարգավիճակը որեւէ կերպ չի նսեմանում կրոնական այլ համայնքներին կարգավիճակ սալու դարազայում, սակայն վրաց եկեղեցու արձագանքը օրենսդրական փոփոխություններին առավել նման է խուճառի կամ բարկության, որ առաջ կարող է բերել «ենթակայի» վերահսկողությունից դուրս գալու» հանգամանքը: Հայոց կաթողիկոսի այցի ու դիրքորոշման առնչությամբ սեփական արհեստագործությունները և Երևանում մեծաթանային զարգացման հարցազնույթը մշակվելու հետևանքով է առնվել Հայաստանի հետ համադրելի հիմն զրկների՝ Էստոնիայի, Բուլղարիայի, Հունգարիայի, Լեհաստանի եւ Սլովակիայի սարածակային զարգացման փորձը: Ըստ այդմ, սարածակների համաչափ զարգացումը Հայաստանում ենթադրում է Երևանի ֆակտային մարզերի, ինչպես նաև մարզերի միջև առկա կենսամակարդակների տարբերությունները:

Փոփոխությունների նոր սարքերակով նաև նշվում է, որ որդես իրավաբանական անձ կարող են գրանցվել «Վրաստանի հետ սերտ հասարակական կապեր ունեցող կրոնական միավորումները կամ այլ միավորումներ, որոնք մասնավորապես կարգավիճակ ունեն երկրորդային երկրներում», ընդ որում, իրավաբանական անձ գրանցվող կրոնական համայնքների վրա չի սարածակում հանրային իրավունքի իրավաբանական այլ անձանց մասին օրենքը: Այս դրույթը հաստատված դարձավ օրենքների, մեկնաբանությունների, նաև հետագա «խոսքերի» առիթ է դառնալու: «Ազգի» հետ գրույցում Վրաստանի Հայ առաքելական եկեղեցու առաջնորդ Կազգեմ Եմիսկողոս Սիրազիանյանը նշեց, որ վրացական օրենսդրությունից այս ֆայլը հայ եկեղեցուն կարգավիճակ սալու հարցը լուծում է, սակայն դրան կհետեւեն այլ հարցեր, որ սահմանակներ ստատում են լուծման: Օրենքի ընդունման, ըստ սրբազանի, կհարողի կանոնարդության ներկայացմամբ գրանցումը, աղա դիմումը կառավարությանը՝ հայկական եկեղեցու ներկայացվածներում, աղա հարկ կլինի սեփականաճանաչման հարց լուծել:

31-րդ Ընդհանուր ժողովն ավարտեց իր աշխատանքները

Հոկտեմբերի 31-ին Ծաղկաձորում իր աշխատանքներն ավարտեց 31-րդ Ընդհանուր ժողովը
Ընդհանուր ժողովի բացման դասարանական նիստը գումարվեց 24 հունիսի 2011թ.-ին, Երևանում, այնուհետեւ ժողովն իր աշխատանքները շարունակեց Ծաղկաձորում
Օրակարգի բոլոր հարցերի քննարկումից հետո, ժողովը ընթացք 2011-2015 ֆառամային 31-րդ Բյուրո, հետևյալ կազմով. Վիգեն Բաղդույան, Դավիթ Լոսյան, Վահագն Հովհաննեսյան, Հրանտ Մարգարյան, Լեւոն Սկրչյան, Սկրչյան Սկրչյան, Մարիո Նալվանյան, Գեորգի Պետրոսյան, Հակոբ Տեր Խաչատրյան
Հոկտեմբերի 2-ի իր առաջին լիազումար նիստում, 31-րդ Բյուրոն ներկայացուցիչ ընթացք Հրանտ Մարգարյանին

Վրաց դասարանի կոչը մնաց անարձագանք

ունում կատարում է այն, ինչ նախաձեռնել է Վրաստանի նախագահ Սիլվեստր Սակաշվիլին: Իսկ վերջինս թեև ոչ զրահեռացում խոստացել էր լուծել Հայ առաքելական եկեղեցու՝ Վրաստանում կարգավիճակի հարցը, սակայն ակնհայտորեն ոչ թէ հայկրացական հարաբերությունների համաձայնեցում է գնացել ֆակտացիական օրենսդրական փոփոխություններ կատարելու ֆայլին (թեև հասկալի է, որ հայկական կողմի ու հայ եկեղեցու առումով «վասակում» է իր դիվիդենդները), այլ իր հաշիվներում լինի զրահեռացում գործող հարաբերությունները: Ըստ Վրաստանի մասնավոր ռեզակատությունից ավելին ստանձնած վրաց դասարանի հայ տերտորիի հետ: Վրաց եկեղեցուն սահմանադրական կոնգրակով սրված բարձրագույն կարգավիճակը որեւէ կերպ չի նսեմանում կրոնական այլ համայնքներին կարգավիճակ սալու դարազայում, սակայն վրաց եկեղեցու արձագանքը օրենսդրական փոփոխություններին առավել նման է խուճառի կամ բարկության, որ առաջ կարող է բերել «ենթակայի» վերահսկողությունից դուրս գալու» հանգամանքը: Հայոց կաթողիկոսի այցի ու դիրքորոշման առնչությամբ սեփական արհեստագործությունները և Երևանում մեծաթանային զարգացման հարցազնույթը մշակվելու հետևանքով է առնվել Հայաստանի հետ համադրելի հիմն զրկների՝ Էստոնիայի, Բուլղարիայի, Հունգարիայի, Լեհաստանի եւ Սլովակիայի սարածակային զարգացման փորձը: Ըստ այդմ, սարածակների համաչափ զարգացումը Հայաստանում ենթադրում է Երևանի ֆակտային մարզերի, ինչպես նաև մարզերի միջև առկա կենսամակարդակների տարբերությունները:

ունում կատարում է այն, ինչ նախաձեռնել է Վրաստանի նախագահ Սիլվեստր Սակաշվիլին: Իսկ վերջինս թեև ոչ զրահեռացում խոստացել էր լուծել Հայ առաքելական եկեղեցու՝ Վրաստանում կարգավիճակի հարցը, սակայն ակնհայտորեն ոչ թէ հայկրացական հարաբերությունների համաձայնեցում է գնացել ֆակտացիական օրենսդրական փոփոխություններ կատարելու ֆայլին (թեև հասկալի է, որ հայկական կողմի ու հայ եկեղեցու առումով «վասակում» է իր դիվիդենդները), այլ իր հաշիվներում լինի զրահեռացում գործող հարաբերությունները: Ըստ Վրաստանի մասնավոր ռեզակատությունից ավելին ստանձնած վրաց դասարանի հայ տերտորիի հետ: Վրաց եկեղեցուն սահմանադրական կոնգրակով սրված բարձրագույն կարգավիճակը որեւէ կերպ չի նսեմանում կրոնական այլ համայնքներին կարգավիճակ սալու դարազայում, սակայն վրաց եկեղեցու արձագանքը օրենսդրական փոփոխություններին առավել նման է խուճառի կամ բարկության, որ առաջ կարող է բերել «ենթակայի» վերահսկողությունից դուրս գալու» հանգամանքը: Հայոց կաթողիկոսի այցի ու դիրքորոշման առնչությամբ սեփական արհեստագործությունները և Երևանում մեծաթանային զարգացման հարցազնույթը մշակվելու հետևանքով է առնվել Հայաստանի հետ համադրելի հիմն զրկների՝ Էստոնիայի, Բուլղարիայի, Հունգարիայի, Լեհաստանի եւ Սլովակիայի սարածակային զարգացման փորձը: Ըստ այդմ, սարածակների համաչափ զարգացումը Հայաստանում ենթադրում է Երևանի ֆակտային մարզերի, ինչպես նաև մարզերի միջև առկա կենսամակարդակների տարբերությունները:

ունում կատարում է այն, ինչ նախաձեռնել է Վրաստանի նախագահ Սիլվեստր Սակաշվիլին: Իսկ վերջինս թեև ոչ զրահեռացում խոստացել էր լուծել Հայ առաքելական եկեղեցու՝ Վրաստանում կարգավիճակի հարցը, սակայն ակնհայտորեն ոչ թէ հայկրացական հարաբերությունների համաձայնեցում է գնացել ֆակտացիական օրենսդրական փոփոխություններ կատարելու ֆայլին (թեև հասկալի է, որ հայկական կողմի ու հայ եկեղեցու առումով «վասակում» է իր դիվիդենդները), այլ իր հաշիվներում լինի զրահեռացում գործող հարաբերությունները: Ըստ Վրաստանի մասնավոր ռեզակատությունից ավելին ստանձնած վրաց դասարանի հայ տերտորիի հետ: Վրաց եկեղեցուն սահմանադրական կոնգրակով սրված բարձրագույն կարգավիճակը որեւէ կերպ չի նսեմանում կրոնական այլ համայնքներին կարգավիճակ սալու դարազայում, սակայն վրաց եկեղեցու արձագանքը օրենսդրական փոփոխություններին առավել նման է խուճառի կամ բարկության, որ առաջ կարող է բերել «ենթակայի» վերահսկողությունից դուրս գալու» հանգամանքը: Հայոց կաթողիկոսի այցի ու դիրքորոշման առնչությամբ սեփական արհեստագործությունները և Երևանում մեծաթանային զարգացման հարցազնույթը մշակվելու հետևանքով է առնվել Հայաստանի հետ համադրելի հիմն զրկների՝ Էստոնիայի, Բուլղարիայի, Հունգարիայի, Լեհաստանի եւ Սլովակիայի սարածակային զարգացման փորձը: Ըստ այդմ, սարածակների համաչափ զարգացումը Հայաստանում ենթադրում է Երևանի ֆակտային մարզերի, ինչպես նաև մարզերի միջև առկա կենսամակարդակների տարբերությունները:

«ԱԶԳ» օրվաթերթ
Հրատարակության Ի սարի
Հիմնադիր էր հրատարակիչ
«ԱԶԳ օրվաթերթ» ՍՊԸ
Երևան 0010, Համալսարանական 47
Ֆախս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminfo.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱՎԻԴԻԱՆ ԱԲԵԿԻԱՆ
/ հեռ 521635
Խմբագիր
ՊՆՈՐՅԱՆ ՅԱՎԻԴԻԱՆ
/ հեռ 529221
Հաշվապահություն (զովազդ) / հեռ 582960
Լրագրողների սենյակ / հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայություն / հեռ 582483
Ընդհանուր լրատվական ծառայություն
/ հեռ 529353
Համակարգչային ծառայություն
«Ազգ» թերթի
(Թերթի նիւթերի անընթացական թէ մասնակի արտադրանքները տպագրի մասնակի միջոցով, ռադիոհեռուստատեսության կամ համացանցով, առանց խմբագրության գաւտը համաձայնութեան խստի արգելում են համաձայն ՀՀ հեռուստատեսության իրաւունքի մասին օրենքի: Նիւթերը չեն գոյութիւն ու չեն վերադարձուել:
Գ առաջ յօդուածները գովազդային են, որոնք թովանդակութեան համար խմբագրութիւնը դասալիստատեսութիւն չի կրում:
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

«Զաղափին

դասրաս է հեռանալ անձեռնմխելիության դայնամիկ»

Լիբիայի ղեկավար Մուամար Զաղափին համաձայն է իշխանությունից հրաժարվել անձնական անձեռնմխելիության երաշխիքների դիմաց: Այդ մասին հարոգում է մասնավորապես «Կոմերսանթ» թերթը՝ վկայակոչելով սեփական աղբյուրներ:

ՌԴ բարձրաստիճան դասընթացներից մեկը համադասարանական հայտարարություն էր արել հուլիսի 4-ին Սոչիում՝ Ռուսաստան-ՆԱՏՕ խորհրդի նիստի ժամանակ:

Մասնավորապես Ֆրանսիան դասրաս է Զաղափին սրանադրել անվճարաբարձր երաշխիքներ: Սարկոզիի կառավարությունը դասրասակալ է արդարացնելու Զաղափինի եւ նրա ընտանիքի հաշիվների մի մասը, ինչպես նաև խոստանում է Լիբիայի ղեկավարին գեր լիցենզիա տրամադրելու Զաղափինի հայրենիքում մնալու հնարավորության հարցը, նույն ժամանակ:

Մարտի 19-ին Լիբիայում ռազմական գործողությունների ծավալումից հետո Ֆրանսիան առաջին երկիրն էր, որի օդուժը սկսել էր հարվածել լիբիական օբյեկտներին: Սակայն, չնայած ՆԱՏՕ-ի երկրների օգնությանը, լիբիացի արյունաբերները չհաջողվեց մարտնչել անվճարաբարձրության հասնել կառավարական զորքերի նկատմամբ:

Ավստրալիայում եւս չադրան չի փրկի կասկածյալին

Ավստրալիայի Սոր Գարալային Ռեյսի նահանգում նստիվանդներն այսուհետե կարող են ընդունվել այն մասնաճյուղում, որտեղ ղեկավարում են կասկածյալներին: Ֆրանսիայից հարորդում է, որ նահանգային նոր օրենքը նստիվանդներին իրավունք է տալիս կասկածյալի ինֆորմացիոն դարձնելու օրինակում, որ նա բացի չադրայով, փարանջայով կամ ֆոդով ծածկված ղեկավար:

Ռոսիականների իրավունքների ընդլայնման առիթը վերջերս տեղի ունեցած միջադեպն է, երբ իրավախախտ մահմեդական կինը արդարացվեց նրա ղեկավար ընդունվելու անհնարինության դասընթացում: Սոր Գարալային Ռեյսի Բարրի ՕՖարրիի խոստովանումը ինքն հարգամբով:

Պ. Բ.

«Օրենքները գրվում են հասարակ մարդկանց համար, այդ դասընթացը դրանք մեծ է հիմնված առողջ բանականության սովորական օրենքների վրա», դեռեա երկու դար առաջ այսպես արտահայտվել է ամերիկացի դիվանագետ և փիլիսոփա Թոմաս Ջեֆերսոնը: Չվիճարկելով Ջեֆերսոնի մեծ ճշմարտությունը, այդուհանդերձ փորձենք հասկանալ, արդյո՞ք այսու առաջ օրենքները կհենց այս սկզբունքով են գրվում: Միանգամից նկատենք, որ ոչ կան երկրներ, որտեղ ամբողջ օրենսդրությունը հիմնված է ազգային ավանդույթների վրա: Այս համակարգում օրենքները բնական են ժողովրդի համար, սակայն այլ հարց է, թե որքանով են այդ ավանդույթները մեր ժամանակներում նույնասակարգում օրենքի հիմք լինելու համար, հնացած չեն դարձել: Որոշ երկրներ էլ ամբողջ-

սովորական օրենքներ» վրա հիմնված օրենքներ ստեղծելու համար: Եթե փորձենք գտնել այն կարելու արժեքը, թե ինչի վրա մեծ է հիմնված լինի օրենքը, ապա դրանք թերեւս կլինեն ազգային ավանդույթները, արդի ժամանակաշրջանը, սարածաբանական առանձնահատկությունները եւ այլն, ընդ որում՝ լավ օրենքը մեծ է հիմնված լինի ոչ թե այս երեքից մեկի, այլ ամբողջ երեքի վրա: Ասենք, եթե Շվեյցարիան ընդունում է օրենք բանակ չդրուցելու մասին, ապա, ելնելով մեր սարածաբանական առանձնահատկություններից, մենք չենք կարող նույն կամ նմանատիպ օրենք ընդունել: Կամ, եթե մեր ազգային ավանդույթի համաձայն երիտասարդ հարսը մեծ է վա սկեսայրի ոտները, դա չի նշանակում, որ սա մեծ է դառնա կամ դա հողանվի որդես թեկուզ չգրված օրենք:

րակել է բրիտանական The Times-ը: Նույն ցուցակում է բրիտանական օրենքը, որ Բրիտանիայի խորհրդարանում արգելվում է մահանալ, իսկ բրիտանական մեկ այլ օրենքի համաձայն՝ հոյ կանանց իրավունք է սրվում հոգալ բնական կարիքները այնտեղ, ուր իրենց կցանկանան, նույն օրենքը նաև թույլ է տալիս վերջիններիս որդես գիշարանոթ օգտագործել ուզածը նստիվանդ գլխարկը, նախադեմ խնդրելով նրան այդ մասին: Եզրափակելով զավեցալի օրենքների «բրիտանական մասը»՝ նշենք, որ Լոնդոնի դասրավար ֆադաբանները, ըստ օրենքի, իրավունք ունեն ոչխարի հոսք փել Լոնդոնի կամրջով՝ առանց սուր վճարելու, կամ սագերը փել Չիոսայր թաղամաս: Ընթացիկ կենդանիների մասով հետաքրքրական օրենք կա Ֆրանսիայում՝ արգելված է խոճկոճերին սալ «Նադոլեն» ա-

Օրենքը ճշմարտության դաշտում է, ճիշտ օրենք ստեղծելն է բարդ

վին կամ մասամբ յուրացնում են այլ ղեկավարների օրենքներ, ինչն արդի գաղափարաբանական աշխարհում բավական սարածված է ուժեղների համար ընդունելի երևույթ է: Այս համակարգում առաջանում է էլի բնական մի հարց, թե որքանով կարող է արդյունավետ գործել, ասենք, ֆրանսիական օրենքը Իռլանդիայում կամ Ալբանիայում... Կամ երկրներ էլ, որոնց առանձին ժողովուրդներ կան նահանգներ ունեն իրենց առանձին օրենքներ, որոնք շատ դեղատեղում ունեն առանձին չունեն կենսոճանկան օրենսդրության հետ, երբեմն էլ անգամ զավեցալի են: Օրինակ՝ ԱՄՆ-ի Արևմտյան Վիրջինիա նահանգում օրենքով արգելվում է սուլել ջրի սակ: Պարզ չէ ոչ սկսել օրենքի հիմքը, ոչ էլ այն, թե օրենքի հեղինակները երբեք փորձել են սուլել ջրի սակ կամ սկսանալ եղել են դրան:

Այսպիսի օրինակներ շատ կան, երբ որոշ երկրներում ընդունվում են գործում են օրենքներ, որոնք կամ զուտ հիմնված են հնացած ազգային ավանդույթի վրա, կամ՝ անգամ օրենքի հեղինակներին անհայտ հիմքի վրա: Օրինակ՝ Մադագասկարում, եթե ամուսինը երկար ժամանակ զբոսնում է գործողման մեջ, նրա վերադարձից հետո, ըստ օրենքի, մեծ է տեղի ունենա ամուսնության վերականգնման հանդիսավոր արարողություն, հակառակ դեպքում զուտ ճանաչվում է ամուսնական վերականգնման արարողության ժամանակ ամուսիններից ոչ մեկն իրավունք չունի հարցնելու կողակցին, թե ինչով է վերջինս զբաղվել, կամ ինչ է տեղի ունեցել իր բացակայության ժամանակ: Իրենց սարոհներով տեղական օրենքներով հայտնի ԱՄՆ-ի նահանգներից Մասսչուսեթսում օրենքով արգելվում է ֆնել առանց լուսնի ընդունելու: Մեկ այլ օրենքով՝ ֆնել ժամանակ կարելի է խոսնալ միայն այն դեպքում, երբ նմանատիպի բոլոր դասընթացները փակ են: Իսկ, օրինակ, Արիզոնայում՝ անվանակներն իրավունք չունեն ֆնել լուսնաներում: Նույն նահանգի մեկ այլ օրենքով՝ եթե ձեզ վրա հարձակվել են, ապա դուք իրավունք ունեք դասընթացվելու միայն այն գիմնաստակով, որով սղառնում է հանցագործը: Ասենք, եթե ձեզ վրա Արիզոնայում հարձակվում են նե ու աղեղով, ապա դուք, եթե ուզում եք դասընթացվել, մեծ է շատ ձեռք բերել նե ու աղեղ: Ի դեպ, նե ու աղեղի մասին... անգլիական Յորք ֆադաբան օրենքը չի արգելում սղառնել շոտլանդացու հին ֆադաբանի մասնակցում, բայց միայն այն դեպքում, երբ շոտլանդացին նե ու աղեղով է: Չեսարիական է, որ այս անգլիական օրենքը հայտնվել է առաջինի ամենագավազակի 25 օրենքների ցուցակում, որը հրադա-

նունը, իսկ, օրինակ, հորթուկներին, փաստորեն կարելի է: Անգամ Շվեյցարիայում, որը կարծես թե «սառը սրամաքանկված» երկիր համարում ունի, կան անսրամաքանկական, զավեցալի օրենքներ: Այդ երկրում ժամը 22:00-ից հետո արգելվում է զուգարանի ջուրը ֆաշել, հետաքրքրական է, որ նույն ժամից հետո ԱՄՆ-ի կայսր արգելվում է ուտել չամիչով բուլկի: Իսկ որդես «անենախիմասիդ» օրենքի հեղինակի կարելի է ճանաչել բազմազան Բիրիսիբա ֆադաբանի ֆադաբանից, որն օրենքով արգելել է իր ֆադաբանի բնակիչներին մահանալ:

Ամառային հանգստի սեզոնին, մանավանդ այն նորադաս կույզերին, որոնք իրենց հանգիստն են որոշել անցկացնել Իսպիայում, լավ կլինի իմանալ, որ, իսպանական մի բարձր ֆադաբանում օրենքով արգելված է փողոցում համբուրվել: Բացի սրանից՝ Տրադանիում՝ Միցիլիայի արեմոսում, արգելված է փողոցում դադադակ ուտել, այս եւ այլ օրենքներ խախտողները անմիջապես կսուզանվեն 500-ական եվրոյով:

Թերեւս իսպանական միակ ֆադաբանը, որտեղ ցանկալի է, որ այցելեն նորադասներ Գայասանից, եւ ոչ միայն նորադասներ, Միլանն է: Այդ ֆադաբանը գործող օրենքը անհարգում է՝ «մարդիկ մեծ է միշտ մոթան»:

Եվ վերջում՝ ստացվում է, փաստորեն, որ օրենքները հիմնականում լինում են 3 տեսակի. թղթի վրա, գործող եւ զավեցալի, իսկ, թե ինչպես թղթի վրա ստեղծել գործող եւ ոչ զավեցալի օրենք, որը մեծ է հիմնված լինի «բանական սովորական օրենքների վրա», դեռ մարդու ու հասկանալի չէ ասելու շատերի: Բայց, իհարկե, դա չի նշանակում, որ մենք չմեծ է շարժվենք օրենքով, մանավանդ այնպիսի, ինչպիսին գործում է իսպանական Միլան ֆադաբանը:

ՆՈՒՅՆ ԱՅՅՆԵՐ

Մեմբերայում ձեռքարկվել է «Չեսաս» թմրակարսելի հիմնադիրը

Մեմբերայի նստիվանդները ձեռքարկվել է «Չեսաս» թմրակարսելի հիմնադիր Խեսոս Էնրիկե Ռեյսոն Ազիլարին, որը նաև կարսելի դարազուլներից մեկն է: Այդ մասին հարոգում է Ֆրանսիայի գործակալությունը:

Իրավապահների խոստովանելով, Ռեյսոն Ազիլարը կալանքի սակ է առնվել Մեմբերայի նահանգում: Գործողություններն իրականացվել է առանց կրակոցների: «Չեսասի» հիմնադիրը ներկայումս իր ազդեցությամբ երրորդ մարդն է թմրակարսելում: 2009-ին ԱՄՆ-ը նրա ձեռքարկությանը նույնպես տեղեկությունների դիմաց խոստացել է 5 մլն դոլար: Եվս 2.5 մլն դոլար խոստացել էին Մեմբերայի իշխանությունները:

Մեմբերայի իրավապահ մարմինների սպայներով, Ռեյսոն Ազիլարը

մեդակից է մասնավորապես 2011-ի փետրվարին ԱՄՆ ներգաղթի եւ մասնակցի նստիվանդության գործակալ խայնե Սադասայի սղառնությանը: Սադասայի եւ նրա գործընկեր Կիլսոն Ավիլայի գրահաղթակցումներն անհանգստացրել էր Սան-Լուիս Պոսոսիի նահանգային խոնդու վրա: Սադասան սղառնվել էր դեմոկրատիայում, իսկ ծանր վիրավոր Ավիլայի կյանքը փրկել էին բժիշկները:

Այդ միջադեպից հետո Մեմբերայում ձեռքարկվել էին «Չեսասի» հետ կապված մեկ ասանյակ անձինք, ներառյալ Սան-Լուիս-Պոսոսիում այդ թմրակարսելի խմբի ղեկավարը:

Պասանի հայ ռախմանսիսների սոսվորիչ հաղթանակը

Կարեն Գրիգորյանը լավագույնն արդյունքը ցույց տվեց

Շախմատի Հայաստանի ռախմանսիսների հավաքականը գերազանց հանդես եկավ Մոսկվայում ավարտված Վլադիմիր Դոլորովիչի գավաթի 6-րդ խաղարկությունում՝ դառնալով մրցաշարի հաղթող: Մեր թիմը, որի կազմում էին Կարեն Գրիգորյանը, Հովհաննես Գաբրիելյանը, Տիգրան Հարությունյանը եւ Սուսաննա Գաբրիելյանը, հավաքականի մարզիչ Արտեմ Եղիազարյանի ղեկավարությամբ վստահ հանդես եկավ մրցաշարում: Ամենաբարձր 14 սուրում վասակելով թիմային 24 միավոր (բոլոր մարտիների մրցաշարում միավորների ընդհանուր ֆանակը՝ 38,5), Հայաստանի հավաքականն արժանորեն նվաճեց Դոլորովիչի գավաթը:

Փաստորեն մեր թիմի համար վճռորոշ եղան մեկնարկային սուրում Չինաստանի հավաքականի նկատմամբ տոնած 2 հաղթանակները: Դրանց մեկնարկից զխավորելով մրցաշարային աղյուսակը, հայ ռախմանսիսները մինչեւ վերջ ղախողաճեցին առաջատարի իրենց դիրքը: Մեր թիմին հետադուր Չինաստանի հավաքականը վասակեց 23 միավոր: Բրոնզե մրցանակակիր դարձավ Ուկրաինայի հավաքականը (18 միավոր): Հաջորդ տեղերում են Արգենտինայի (15), Ռուսաստանի (11), «Դոլորովիչի հյուրասենյակի» (9), Բելառուսի (8) եւ Ղազախստանի (4) հավաքականները:

Ավարտված 3 սուրում էլ հայ ռախմանսիսները վստահ խաղացին: Նախ մեր թիմը ասից 2 մրցախաղերն էլ Բելառուսի ընդհանուր հետ մրցավեճում (2,5-1,5, 4-0), ապա 3 միավոր վասակեց ուկրաինացիների հետ մրցամասում (2-2,

3-1): Ավարտված սուրում մեր թիմը միտնույն 2,5-1,5 հաշվով 2 անգամ հաղթեց «Դոլորովիչի հյուրասենյակի» ռախմանսիսներին:

Առաջին խաղասխախակի վրա հանդես եկած Կարեն Գրիգորյանը ֆանասիկ արդյունք ցույց տվեց՝ 14 հմարավորից վասակելով 13 միավոր: Դա մասնակիցների մեջ բացարձակ լավագույն արդյունքն է: Կարենը միայն մեկ մարտություն կրեց, մյուս 13 մարտիներն ավարտեց իր օգտին: Նեմեմ, որ 1-ին խաղասխախակի վրա 2-րդ ցուցանիշն ունեցող չինացի Լու Շանգլեյը վասակեց 10,5 միավոր:

2-րդ խաղասխախակի վրա էլ լավագույնը Հովհաննես Գաբրիելյանի արդյունքն էր (9,5 միավոր): Չինացի Վեյ Յին մրան զիջեց կես միավորով:

3-րդ խաղասխախակի վրա հանդես եկած Տիգրան Հարությունյանը

Կլիչկոն նվաճեց աշխարհի բացարձակ չեմպիոնի տիտղոսը

Համբուրգում կայացած մեծ հետաքրքրություն ներկայացնող Կլիչկո-Յեյ մենամարտն ավարտվեց ուկրաինացի բռնցքամարտիկի հաղթանակով (117-109, 118-108, 116-110): Վլադիմիր Կլիչկոն ոչ միայն ղախողաճեց իրեն ղախկանող IBF-ի եւ WBO-ի վարկածներով աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսները, այլեւ նվաճեց Դեյվիդ Յեյին ղախկանող WBA-ի վարկածով չեմպիոնական զոտին: Այնուհետև որ Վլադիմիր Կլիչկոն դարձավ գերմանացի կարգի աշխարհի բացարձակ չեմպիոն:

Ճակ չեմպիոն: Հիտեցնեմ, որ մրա եղբայրն էլ՝ Վիսալին, WBC-ի վարկածով աշխարհի չեմպիոնն է: Այնուհետև որ գերմանացի կարգում աշխարհի չեմպիոնի բոլոր զոտիները ղախկանում են Կլիչկո եղբայրներին:

Մենամարտից հետո Դեյվիդ Յեյը հայտարարել է, որ աջ ոտի մասը վնասել էր, ինչն էլ իրեն խանգարեց հաջողության հասնելու. «Երեք շաբաթ առաջ էի վնասել ոտիս մասը, որի ղախճառով չէի կարողանում արագ տեղափոխվել ու հարվածներ հասցնել մրցակցիս: Արեցի այն, ինչ կարող էի: Կլիչկոն մի ֆանի ուժգին հարվածներ հասցրեց, սակայն իմ ծոցի հետ ամեն ինչ կարգին է: Նա աշխարհի ամենաուժեղ բռնցքամարտիկներից մեկն է: Ֆիզիկաղես իհամայն վիճակում են, ղարգաղես վնասվածքը խանգարեց: Սա իմ կյանքում ամենաճշմարիտ մենամարտն էր:

Վլադիմիր Կլիչկոն հայտարարել է, որ հաջորդ անգամ նուկաուսի կեմբարկի Դեյվիդ Յեյին: Վերջինս ցանկություն էր հայտնել կրկին հանդիպելու Վլադիմիրի հետ կամ էլ մրցելու Վիսալի Կլիչկոյի հետ:

Կլիչկոնների մենեջեր Բեռնդ Բեմսեն արդեն հայտարարել է, որ դժվար թե Դեյվիդ Յեյին ռեանսի հասնելու հնարավորություն ընճեռնի:

Կլիչկո-Յեյ մենամարտը Գերմանիայում դիտել է 15,5 մլն մարդ, ինչը հեռուստաղիտողների 67 տոկոսն է կազմում: Իսկ մենամարտի ավարտված մասում հեռուստաղիտողների թիվը հասել է 16,28 մլն-ի (75,7 %): Իսկ «Իմսեմ Արենա» մարզաղաչեսում մենամարտի հետեւել են 45 հազար հանդիսականներ:

Միակ մարտությունը ճակասագրական էր Ավեսի Գրիգորյանի համար

Բուլղարիայի Ալբենա ֆաղաբում ավարտված ռախմանսի մրցաշարին մասնակցած երեք հայ ռախմանսիսներից առավել հաջող հանդես եկավ 2010-ի Հայաստանի չեմպիոն Ավեսի Գրիգորյանը, որը 9 հմարավորից վասակեց 7 միավորով զբաղեցրեց 6-րդ տեղը:

Գրիգորյանի համար ճակասագրական եղավ 7-րդ սուրում մրցաշարի միանճնյա առաջատար Մաֆսիմ Ռոզեսայինից կրած միակ մարտությունը: Հաջորդ 2 սուրերում

հաղթելով Իվան Սարենաշին եւ Անդրեյ-Նեստոր Յիրոային, Գրիգորյանն ընդամենը կես միավորով զիջեց հաղթողներին: 7,5-ական միավոր վասակեցին բուլղարացի գրոսմայստերներ Իվան Չեղարինովն ու Աբանաս Կոլելը: Չեղարինովն ավարտված սուրում ոչ-նիի խաղաց Կոնստանտին Լուկոպեւկովի հետ, իսկ Կոլելը հաղթեց Մաֆսիմ Ռոզեսայինին: Լրացուցիչ գործակիցներով զխավոր մրցանակին արժանացավ Չեղարինովը:

Հայաստանի 2-րդ մասնակիցը՝ Տիգրան Սիմոնյանը, 9 հմարավորից վասակեց 6,5 միավորով գրավեց 23-րդ տեղը: Նա վերջին 3 սուրերում ղախկան Սառո Նիկոլովին, հաղթանակներ տոնեց Նիկոլայ Խրիստովի եւ Դեմիտր Կարիցիի նկատմամբ: Իսկ բուլղարահայ Վալենտին Փամբուկչյանը 6 միավորով գրավեց 42-րդ տեղը: Նա եւ 7-րդ սուրում ղախկան զիջելով արգենտինացի Տաբրիզ Իրիսուվին, իսկ Խրիստովի եւ Տոն Հալորսունի հետ մարտիներում հաղթեց:

Երկու մրցանակակիր

Հունգարիայում ավարտված բռնցքամարտի Եվրոպայի ղախկան (15-16 տարեկաններ) առաջնությունում Հայաստանի 12 ներկայացուցիչներից երկուսը դարձան մրցանակակիր: Մինչեւ 66 կգ ֆառային կարգում Գոռ Ջեյեյեյանը 10-18 հաշվով կիսաեզրակիչում ղախկան Եվրոպայի աղաղա չեմպիոն, ռուսաստանցի Աբդուլ Զարիմ Տաղաեւին ու արժանացավ բրոնզե մեդալի: Նույնիսկ ղախկան սաղաղ մաե Նարեկ Մանասյանը (70 կգ), որը կիսաեզրակիչում զիջեց ուկրաինացի Ալեքսանդր Խիզմալին (9-14):

Բրիտանիան համես արդյունքի հասավ

Մալյազիայի Պենանգ ֆաղաբում ընթացող ծանրամարտի աշխարհի երիտասարդական առաջնությունում Հայաստանից առաջինը մրցաղաղթեց Բրիտանիան Պեսրուսյանը: Մինչեւ 63 կգ ֆառային կարգում Զրիտանիան չկարողացավ մեղալների համար ղախարել: Նա երկամարտի 201 կգ (90+111) արդյունքով գրավեց 9-րդ տեղը: Պոկուն վարժությունում Զրիտանիան միայն առաջին մոտեցումը հաջող կատարեց՝ բարձրացնելով 90 կգ: Իսկ 95 կգ-անոց ծանրածոը հայ մարզուիում այրղես էլ չեմբարկվեց: Հրում վարժությունում էլ նա միայն 2-րդ մոտեցումը հաղթանակեց նախնական 111 կգ ծանրությունը:

Զառային այս կարգում աշխարհի չեմպիոնուիու տիտղոսին արժանացավ ռուսաստանցի Թիմա Թուրեւան, որը երկամարտում ցույց տվեց 229 կգ (102+127) արդյունք: 2-րդ տեղը 227 կգ (100+127) արդյունքով գրավեց ղազախստանցի Կարինա Գորիչեան: Բրոնզե մեդալակիր դարձավ կրեացի Սիմ Յոնգ Ռինը՝ 225 կգ (97+128):

Հայաստան աշխարհի երիտասարդական առաջնությունում ընդամենը 2 ծանրոր են ներկայացնում: Մեր 2-րդ ղախարիկը՝ ղախարիների աշխարհի չեմպիոն, գերմանացի 17-ամյա Գոռ Սիմասյանը մրցաղաղթեց նախնական մրցումների վերջին օրը՝ հուլիսի 7-ին:

Բերեզովսկին վիտահասվել է

Ֆուսբոլի Հայաստանի ազղային հավաքականի դարղասաղաի Ռոման Բերեզովսկին օրես երեանում վիտահասել է որովայնի ճողվածը, ինչը խանգարում էր նրան խաղաղիս: Բերեզովսկին արղեն մեկնել է Մոսկվա, որեղ կվերականգնվի վիտահասությունից հետո եւ կսկսի նախաղաղաղակել «Խիմկի» հանղիղղումներին: Ի ղեղ, վերջինիս զխավոր մարզիչ Ալեքսանդր Գրիգորյանը ղաչեսոնանկ է արվել: Նրան փոխարինել է Օլեգ Դոլմասովը:

Գետրգ Պաղոյանը 11-րդն է

Բելգրաղում ավարտված ջրացակի Եվրոպայի երիտասարդական առաջնությունում Գետրգ Պաղոյանը գրավեց 11-րդ տեղը: Գետրգը աչսարակացակորղների ոտակվորման մրցումներում կարողացավ 339,15 միավոր վասակել ու տեղ զբաղեցնել 12 ուժեղագույնների թվում: Եզրակիչի փուլում նա բարելավեց ցուցանիշը եւ 378,05 միավորով գրավեց 11-րդ տեղը:

Մեկ շաբաթ անց Չինաստանի Շանղայ ֆաղաբում կնեկնարկի ջրացակի մեծահասակների աշխարհի առաջնությունը, որին կմասնակցի երեանղի Մեղի Հովհաննիսյանը:

Ուիմբլդոնն անվանում է ղախնեկիրներին

Լոնղոնում ավարտվեց «Մեծ սաղաղաղ» մրցանակի ընթացիկ մրցաշարի 3-րդ մրցաշարը՝ Ուիմբլդոնը, որը 125-րդն էր ղախկան մրցանակի խաղարկության ղախնությունում:

Տղամարղկանց մրցաշարում զխավոր մրցանակը վիճարկեցին սերե Նուվակ Ջոկովիչը եւ իտալանցի Ռաֆայել Նաղաղը:

Վերջինս վերջին 6 տարիների ընթացում 5-րդ անգամ էր եզրակիչում հանղես ակղիս: Միայն 2009-ին նրան չէր հաջողվել եզրակիչի մեղել, ֆանի որ վնասվածի ղախճառով չէր մասնակցել Ուիմբլդոնի մրցաշարին:

Մրցակիցները միմյանց հետ մինչ այր 27 խաղ էին անղկացրել, որից 16-ում հաղթել էր Նաղաղը: Իսկ այս տարի կայացած 4 մրցաղաղերն էլ ասել էր Ջոկովիչը: Ել ահա Ուիմբլդոնի մրցաշարում էլ հաջողություն ողեկեց Ջոկովիչին (6-4, 6-1, 1-6, 6-3): Մերե թեմիսիսն առաջին անգամ հաղթող ճանաղվեց Ուիմբլդոնի մրցաշարում: «Մեծ սաղաղաղ» մրցաշարերում դա միայ 3-րդ հաջողությունն էր: Մինչ այր Ջոկովիչը 2 անգամ (2008, 2011-ին) հաղթող էր ճանաղվել Ավստրաղիայի բաց առաջնությունում:

Տղամարղկանց զուղաղաղում հաջողության հասում Բոբ եւ Մայր Բրայան եղբայրները, որոնք հաղթեցին Ռոբերտ Լինղեստը (Շվեդիա)-տորյա Տեկեու (Ռուսինիա) երկյակին՝ 6-3, 6-4, 7-6:

Կանանց մեմաղաղում եզրակիչում մրցավեճի բռնկեցին Մարիա Կարաղովան եւ չեխ Պեսրա Վիտնովան: Ռուսաստանցի Կարաղովային չհաջողվեց կրկնել 2004-ի իր հաջողությունը, երբ 1-ին անգամ դարձել էր Ուիմբլդոնի չեմպիոնուիի՝ հաղթելով Մերեան Ուիլյամսին: Այս անգամ հաջողություն ողեկեց Վիտնովային (6-3, 6-4): Չեխ թեմիսիսուիին մարղական կարիերայում ամենամեծ հաջողությանը հասավ:

Կանանց զուղաղաղի հաղթողներ ճանաղվեցին գերմանացի Սաբինա Լիսիցկին եւ ավստրաղի Սամանսա Մսրոսուրը: Նրանք հաղթեցին Վլեսա Պեկեկ-Կասերինա Մերեանիկ զուղից (3-6, 1-6): Խաղ զուղաղաղում Յուրգեն Մեղերն ու Իվեսա Բեմեուկան ղախնության մասնեցին Մաեե Բուղաղաղ-Ելեւա Վեսնինա զուղից (6-3, 6-2):

Մեկնարկում ղախարը թեմ է

Ֆուսբոլի Ամերիկայի գավաթի մեկնարկային հանղիղղումներն աղի ընկան ղախարի լարվածությանը: Կայացած 6 հանղիղղումներից 4-ում գրանղվեց ոչ-նի: Ընղ որում Բրաղիղա-Վեմեսուելա, Պարաղաղ-Եկվաղոր խաղերում դարղաստերը մնացին անաղիկ, իսկ Արգենտինա-Բոլիվիա, Ռուղաղաղ-Պերու մրցաղաղերում մրցակիցները մեկական զնղակ փոխանակեցին: Առաջին հաղթանակն իր օղսին գրանցեց Կոլումբիայի ընսարին՝ 1-0 հաշվով ղախնության մասնեղով Կոսա Ռիկային: Չղիղի հավաքականն էլ 2-1 հաշվով հաղթեց մեխիկացիներին:

